

แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

THE GUIDELINES FOR MORAL AND ETHICS DEVELOPMENT OF SCHOOLS STUDENTS UNDER RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

รสสุคนธ์ พูลพิพัฒน์^{1*}
Rossukon Poolpipat^{1*}

Received : 5 August 2021

Revised : 21 November 2021

Accepted : 29 November 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 297 คน จาก 147 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพหาค่าโดยสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างชัดเจน

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมเห็นว่าระดับพฤติกรรมของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมีน้ำใจ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาคือ ด้านความขยัน ($\bar{X} = 4.04$) ด้านความมีวินัย ($\bar{X} = 3.98$) ด้านความสุภาพ ($\bar{X} = 3.98$) ด้านความสามัคคี ($\bar{X} = 3.97$) ด้านความประหยัด ($\bar{X} = 3.95$) และด้านความสะอาด ($\bar{X} = 3.95$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 3.94$) 2) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ผู้บริหารควรพัฒนาให้กับนักเรียนในแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

¹Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of School of General Education, Siam Technology College

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: aomamp.ku65@gmail.com

(1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีน้ำใจ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมจิตอาสา (2) ด้านความขยัน ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่าน (3) ด้านความมีวินัย ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน (4) ด้านความสุภาพ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา เรื่องกำกับการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย (5) ด้านความสามัคคี ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมกีฬา (6) ด้านความประหยัด ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปลูกฝังวินัยในการออม (7) ด้านความสะอาด ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรม 5 ส (8) ด้านความซื่อสัตย์ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปลูกฝังความซื่อสัตย์ในเรื่องการสอบ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน

ABSTRACT

The purpose of this research were to study the level of moral and ethics of students schools under Ratchaburi primary educational service area office 2. It is a quantitative research. And study the guidelines for moral and ethics development of students. Schools under Ratchaburi primary educational service area office 2. It is a qualitative research. The sample group used in this research were 297 administrators and teachers of 147 Schools under Ratchaburi primary educational service area office 2. The determined sample size by Krejcie & Morgan Table and used simple sampling in finding the proportion of each school. Five-rating scale questionnaire with reliability of 0.97 was the research tool, while frequency, percentage, mean and standard deviation were statistics for data analysis. Meanwhile, a qualitative research sample comprised 5 school administrators chosen by purposive sampling. The research tool was the structured interview form, and data were analyzed using content analysis.

The results showed that 1) the expression of morality and ethics by students of schools under the auspices of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 was found at a high level ($\bar{X} = 3.98$). When each aspect was examined, generosity had the highest mean score ($\bar{X} = 4.05$), followed by diligence ($\bar{X} = 4.04$), discipline ($\bar{X} = 3.98$), politeness ($\bar{X} = 3.98$), unity ($\bar{X} = 3.97$), sense of economy ($\bar{X} = 3.95$), and cleanliness ($\bar{X} = 3.95$), while the aspect with the last average score was honesty ($\bar{X} = 3.94$). 2) Guidelines for administrators in each aspect of morality and ethics development in student were: (1) generosity - administrators should organize service activities guiding. , (2) diligence - they should have reading; (3) discipline - they should have development guidelines for school; (4) politeness - they should have guidelines on polite uniform; (5) unity - they should have sport; (6) sense of economy - they should have guidelines for instilment of sense of economy; (7) cleanliness - they should have 5S (Seiri, Seiton,

Seiso, Seiketsu, Shitsuke) and (8) honesty - they should have guidelines for instilment of exam.

Keywords: Development Guidelines Students 's, Moral Ethics

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม ทำให้เกิดภาวะสับสนในวิถีชีวิต ค่านิยมและภูมิคุ้มกันทางสังคมลดลงละเลย ศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อเด็ก เยาวชนนักเรียน นักศึกษา ให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาดังกล่าวอาจมีผลมาจากการขาดการเอาใจใส่ดูแลแนะนำอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครอง ครู อาจารย์ เท่าที่ควร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการปลูกฝังกล่อมเกลียดด้วยหลักศีลธรรมทางศาสนาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน แก่เด็กและเยาวชนให้มีสำนึกผิดชอบชั่วดี มีสติพิจารณาั้งคิด มีจิตใจใฝ่ดี และมีพลังใจที่เข้มแข็ง ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา, 2562) ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัด 147 โรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียน ทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายโลกสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ โรงเรียนทุกโรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พฤติกรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สมกับเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนมีสำนึกดี ประพฤติดี มีวินัย ใฝ่ศึกษา ไม่มัวเมาอบายมุขมีความสุขตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ได้เข้าร่วมโครงการเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2, 2558) ผู้บริหารและครูผู้สอน ต้องส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้เกิดแก่นักเรียน ในโรงเรียน จัดกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน และช่วยอบรมปณิธานนักเรียนทุกคนให้เป็นคนที่มีคุณธรรมด้วย จะเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ให้แก่นักเรียน เป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เพราะเด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าสูงสุดเหนือทรัพยากรใด ๆ การพัฒนาคนจะต้องให้ความสำคัญทั้งด้านความรู้ และคุณธรรมควบคู่กันไป ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตยพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข โดยยึด 8 คุณธรรมพื้นฐาน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความซื่อสัตย์

สุภาพ ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และเสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อเป็นพัฒนานักเรียนให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพของสังคมและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 1,351 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 137 คน ครูผู้สอน 1,214 คน ประจำปีการศึกษา 2562 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2, 2562) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 297 คน ซึ่งผู้วิจัยได้หาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (ประสพชัย พสุนนท์, 2557 อ้างถึง Krejcie & Morgan, 1970) หลังจากนั้นได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ผู้บริหาร 5 คน ครู 292 คน
2. ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 5 คน ในการให้สัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้มี 2 ประเภท คือ

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบสอบถามของ ศิลปกร จุมพิช (2557) และพระวัชระ ส่วโร (2558) และผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใหม่ เพื่อให้เข้ากับบริบทสถานที่ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทดลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านตะโกกลาง จังหวัดราชบุรี ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) โดยรวมเท่ากับ 0.86

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน ได้ค่า IOC อยู่ช่วงคะแนนระหว่าง 0.80 - 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจาก วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. ผู้วิจัยติดต่อ ประธานงาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 เพื่อบอกหมายวัน เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอต่อกลุ่มตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองตามวันเวลาที่นัดหมายไว้ โดยให้ผู้บริหารและครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจง
5. ผู้วิจัยวิเคราะห์แบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ซึ่งในครั้งนี้นำผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปทั้งหมด 297 ชุด แบบสอบถามที่ตอบกลับมา 297 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
6. การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตวัน เวลา และสถานที่กับผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อทำการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์จนครบประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกประกอบการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้อบรมเพื่อวิเคราะห์ สรุปผลและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)
3. นำข้อมูลที่ได้อบรมมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกันรวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพรวม

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู เกี่ยวกับระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความขยัน	4.04	0.37	มาก	2
2. ด้านความประหยัด	3.95	0.41	มาก	6
3. ด้านความซื่อสัตย์	3.94	0.38	มาก	8
4. ด้านความมีวินัย	3.98	0.39	มาก	3
5. ด้านความสะอาด	3.95	0.39	มาก	7
6. ด้านความสุภาพ	3.98	0.37	มาก	4
7. ด้านความสามัคคี	3.97	0.39	มาก	5
8. ด้านความมีน้ำใจ	4.05	0.40	มาก	1
รวม	3.98	0.29	มาก	

พิจารณาตารางที่ 1 พบว่า ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมรายด้านเห็นว่าระดับพฤติกรรมของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมีน้ำใจ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาคือ ด้านความขยัน ($\bar{X} = 4.04$) ด้านความมีวินัย ($\bar{X} = 3.98$) ด้านความสุภาพ ($\bar{X} = 3.98$) ด้านความสามัคคี ($\bar{X} = 3.97$) ด้านความประหยัด ($\bar{X} = 3.95$) และด้านความสะอาด ($\bar{X} = 3.95$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 3.94$)

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ทั้ง 8 ด้าน พบว่า (1) ด้านความมีน้ำใจ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมจิตอาสา จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนแต่ละชั้นมีส่วนร่วม (2) ด้านความขยัน ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่าน จัดกิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้กับนักเรียนที่สนใจ (3) ด้านความมีวินัย ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน จัดกิจกรรมโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม (4) ด้านความสุภาพ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนาเรื่องกำกับการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย จัดกิจกรรมน่องไหว้ที่ก่อนเข้าห้องเรียนเป็นประจำทุกเช้า (5) ด้านความสามัคคี ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ

การจัดกิจกรรมกีฬา ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนในการรณรงค์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การรณรงค์โรคไข้เลือดออก (6) ด้านความประหยัด ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปลูกฝังวินัยในการออม จัดโครงการธนาคารโรงเรียน (7) ด้านความสะอาด ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การจัดกิจกรรม 5 ส จัดกิจกรรมให้นักเรียนช่วยกันพัฒนาทำความสะอาดบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน (8) ด้านความซื่อสัตย์ ผู้บริหารควรมีแนวทางในการพัฒนา คือ การปลูกฝังความซื่อสัตย์ในเรื่องการสอบ จัดทำโครงการโรงเรียนสีขาว บันทึกความดีประจำประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในทุกด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการแยกผลการศึกษาในแต่ละด้านออกเป็นรายข้อพบว่า

1.1 ด้านความขยัน โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจทำงาน จนงานสำเร็จ ช่วยครูในงานกิจกรรมต่าง ๆ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมวราพร พิณจิรวิทย์ (2558) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอนุบาล 1 โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเป็นฐานโรงเรียนบ้านสามหลัง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านความขยัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง และครูการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนจากสังคมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนการปลูกฝังพฤติกรรมที่ดี เช่น การช่วยครูเก็บหนังสือใส่ชั้นเมื่อเลิกอ่านแล้วการทำงานที่ครูให้ทำจนสำเร็จด้วยตนเองทุกครั้งและการทำงานได้เองโดยไม่ต้องให้ครูตักเตือน

1.2 ด้านความประหยัด โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนปิดไฟปิดน้ำเมื่อเลิกใช้แล้ว มีการเก็บออมเงินของตนเอง ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และจัดทำบัญชีราย - รายจ่ายประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวัชระ สิวโร (กสิวัฒน์) (2558) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวัดรังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี ผลวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวัดรังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี พบว่าการประหยัดจะทำให้ตนเองและครอบครัวใช้สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ทุกครั้งเท่าที่จำเป็นอาจทำให้ฐานะทางครอบครัวดีขึ้นกว่าเดิมทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลเกิดจากการประหยัด

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่คดโกง ฉ้อฉล คนอื่นด้วยเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ ไม่หยิบของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่พูดปดเมื่อกระทำความผิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงรัตน์ ชำนาญเลิศกิจ (2558) ที่ได้ศึกษา ศึกษาการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความซื่อสัตย์ ถ้าทำผิดศีลธรรมเป็นสิ่งที่ไม่ดี และเห็นว่าคุณค่าของความซื่อสัตย์ต่อตนและผู้อื่นถือว่าเป็นสิ่งที่

นักเรียนทุกคนควรปฏิบัติทั้งกับครูและผู้ปกครองและเพื่อน ๆ ก็เป็นสิ่งสำคัญ แสดงถึงความบริสุทธิ์ใจ การพูดโกหกต่อบิดามารดาถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

1.4 ด้านความมีวินัย โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนมาโรงเรียนทันเช้าแถวเคารพธงชาติต่อนเช้า เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน และแต่งกายตามกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชนิภา บุตรดอน (2560) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในอำเภอชุมแสง สังกัดสำนักงานการศึกษา ประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ผลวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในอำเภอชุมแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในอำเภอชุมแสงอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านความซื่อสัตย์ รอดลงมา คือ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความขยัน ด้านความมีน้ำใจ และด้านความประหยัด

1.5 ด้านความสะอาด โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน รักษาความสะอาดเครื่องแต่งกาย รักษาความสะอาดร่างกาย ตัดเล็บมือเล็บเท้า และรักษาความสะอาดสิ่งของเครื่องใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมนิษฐ์ บ้านพวน (2559) ที่ได้ศึกษา การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ทั้ง 8 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 3 อันดับแรกโดยเรียงค่าเฉลี่ยตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีวินัย

1.6 ด้านความสุภาพ โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนเดินก้มหลังเมื่อเดินผ่านครู มีสัมมาคารวะ ไม่ดูหมิ่น ไม่ลบหลู่ครูอาจารย์ อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่แสดงอาการแข็งกระด้าง และรู้จักกาลเทศะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปกร จุมพิช (2557) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความสะอาด ด้านความสุภาพด้านความขยัน และด้านความประหยัด

1.7 ด้านความสามัคคี โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนสนใจมติส่วนร่วม รู้จักช่วยกันเก็บขยะบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และช่วยงานส่วนร่วมเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จุรีรัตน์ บุตรบุญชู (2554) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคีให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักสามัคคีกันในการที่จะพัฒนาโรงเรียน เช่น กิจกรรมกีฬาสัปดาห์ใน การณรงศ์ในโอกาสต่าง ๆ

1.8 ด้านความมีน้ำใจ โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันผู้อื่น มีจิตอาสาช่วยงานส่วนรวม และมีจิตใจโอบอ้อมอารีต่อเพื่อน ซึ่งสอดคล้อง วันชัย ปานจันทร์ (2558) ที่ได้ศึกษา การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ผลการศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรม

จริยธรรมให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมีวินัย 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 4) ด้านความเสียสละ 5) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี 6) ด้านการเข้าใจผู้อื่น และ 7) ด้านการเข้าใจโลก พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงได้รับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบและความเสียสละ ซึ่งมีการเสริมสร้างมากที่สุดอยู่ในระดับเท่า ๆ กัน รองลงมาเป็นด้านความซื่อสัตย์ การเป็นแบบอย่างที่ดี การเข้าใจผู้อื่นและการเข้าใจโลกตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านความสุภาพ ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำ ดังนี้

ด้านความสุภาพ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนพูดจาไพเราะ โดยมีครูและผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี จัดกิจกรรมน่องไหว้ที่ก่อนเข้าห้องเรียนเป็นประจำทุกเช้า ส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย จัดโครงการอบรมมารยาทไทยให้กับนักเรียน จัดประกวดมารยาทไทยประจำชั้นเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมแข่งขันมารยาทไทยในโอกาสต่าง ๆ ด้านความสามัคคี โรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬาภายในโรงเรียน ประจำปี จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยจัดเลือกตั้งประธานนักเรียน คณะกรรมการนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ในการรณรงค์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การรณรงค์โรคไข้เลือดออก และด้านความมีน้ำใจ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดี เสียสละให้กับผู้ที่มีโอกาสน้อยกว่าจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จัดกิจกรรมจิตอาสา และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยให้นักเรียนแต่ละชั้นมีส่วนร่วม เช่น วันภาษาไทย วันขึ้นปีใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลจากการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร ครู ควรส่งเสริม และสนับสนุนติดตาม ให้นักเรียนขออนุญาตเพื่อนก่อนทุกครั้งที่ยืมของ
2. ผู้บริหาร ครู ควรส่งเสริม และสนับสนุนติดตาม ให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
3. ผู้บริหาร ครู ควรส่งเสริม และสนับสนุนติดตาม ให้นักเรียนยอมรับผิด เมื่อกระทำความผิด
4. ผู้บริหาร ครู ควรส่งเสริม และสนับสนุนติดตาม ให้นักเรียนไม่โกหกผู้ใหญ่เมื่อเพื่อนกระทำความผิด
5. ผู้บริหาร ครู ควรส่งเสริม และสนับสนุนติดตามนักเรียนให้ไม่คดโกง ฉ้อฉล คนอื่นด้วย เล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในยุคการเรียนรู้

แบบ Thailand 4.0

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา. (2562). **คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **คุณธรรมพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กชนิภา บุตรดอน. (2560). **แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในอำเภอชุมแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย.
- จूरรัตน์ บุตรบุญชู. (2554). **การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองลิบแปด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธรรมนิตย์ บ้านพวน. (2559). **การศึกษาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนเกาะสีชัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เปรมวราพร พิณจิรวิทย์. (2558). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาล 1 โดยประยุกต์ใช้การวิจัยเป็นฐานโรงเรียนบ้านสามหลัง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2557). **การกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวทาง Krejcie and Morgan (1970) ในการวิจัยเชิงปริมาณ Sample Size Determination from Krejcie and Morgan (1970) Approach in Quantitative Research**. วารสารวิชาการศิลปะศาสตร์ **ประยุกต์**. (6)2, 112-120.
- พระวัชระ ส่วโร (กลีวัฒน์). (2558). **การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวัดรังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ชำนาญเลิศกิจ. (2558). **ศึกษาการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย.

วันชัย ปานจันทร์. (2558). การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษา ของมหาวิทยาลัย
รามคำแหง. ทุนอุดหนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศิลปกร จุ่มพิช. (2557). แนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียน
บ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. (2562). แผนปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ 2562. ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.